СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 147. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 25-го червня 1940. No. 147. Jersey City, N. J., Tuesday, June 25, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНҐРЕС УХВАЛЮЄ ЗБІЛЬШЕННЯ ФЛЬОТИ

ВАШИНҐТОН. — Палата послів конґресу ухвалила проект закону про збільшення американської воєнної фльоти.

На основі цього проєкту фльота збільшується на 70%. Вона дістане 200 нових воєнних кораблів коштом 4 біліонів долярів.

По ухваленні цього закону конґрес розїхався на короткі вакації, щоби зібратися дня 1. липня, себто по конвенції Республиканської Партії.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ РЕПУБЛИКАНЦІВ У КАБІНЕТІ ЗРОСТАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет для морських справ відай не потвердить номінації полковника Накса на секретаря фльоти в кабінеті президента Рузвелта, як це видно з великої опозиції проти номінації серед членів комітету.

Провідники партії більшости в конґресі, одначе, заповідають, що повна палата певно номінацію потвердить.

ВАШИНҐТОН ОБІЦЮЄ ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ ДОПОМОГУ.

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Едвин Вилсон, представник уряду Злучених Держав в Уруґваю, заявив публично, що його уряд дасть кожній американській републиці допомогу в її боротьбі проти запосягань чужинців на економічну й політичну свободу американських републик.

Уруґвайський суд засудив редактора одної італійської ґазети на 20 місяців вязниці за нарушення уруґвайського пресового закону.

УРЯД ЗА ПРИСКОРЕННЯ ПРОГРАМИ ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Близькі дорадники президента Рузвелта викінчують приготовання законодавства, потрібного для розвинення програми узброєння Америки, що має коштувати 6 біліонів долярів.

Президент Рузвелт викінчить свої пляни за той час, як конґрес буде на коротких вакаціях.

ЗА ВИШКІЛ РОБІТНИКІВ ДЛЯ ОБОРОНИ КРАЮ.

ВАШИНҐТОН. — Дорадна комісія краєвої оборони виробила між іншим плян приготування робітництва для краєвої оборони.

За цим пляном уряд мав би завести для робітників відповідні курси, що евентуально мали би захопити півтора міліона осіб.

АМЕРИКА МОЖЕ ВИРАБЛЯТИ НАЙБІЛЬШЕ ЛІТАКІВ.

НЮ ЙОРК. — Союз продуцентів літаків видав з приводу своєї конвенції річник, у котрому говориться, що Америка могла би обняти провід у продукції літаків.

Річник каже, що лише сильна повітряна фльота здержить европейських ворогів проти посягання на Америку.

ЗА СПІЛЬНУ ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ ОБОХ ПАРТІЙ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Нюйорський посадник Ля Ґвардія виступив зо закликом до конвенції Республиканської Партії видати з Демократичною Партією спільну програму в заграничних справах.

Мовляв, у цей спосіб Америка замаркує спільний фронт проти диктаторів.

ПОЧИНАЮТЬ ВИКИДАТИ ТАТАЛІТАРНИХ СИМПАТИКІВ З ДОПОМОГОВИХ РОБІТ.

НЮ ЙОРК. — Бюро допомогових робіт почало усувати зо своїх робіт прихильників націзму й комунізму.

Показуються при тому трудноції, бо багатьох з них, головно комуністів, записалось в партійних списках прибраними іменами.

АМЕРИКАНСЬКІ РЕПУБЛИКИ ЗА ЕКОНОМІЧНУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Гол подав до публичного відома, що всі двацять републик латинської Америки згодилися на запросини Злучених Держав взяти участь у конференції для розгляду політичних і економічних питань, що виринають внаслідок подій в Европі.

Бразилія робить заходи, щоби конференція відбулася в неї.

Адольф Берл, асистент Гола, заявив на зборах Інституту для Публичних Справ у Шарлотсвилі, що між іншими плянами конференція американських републик буде розглядати проект змагазинования надвижки плодів аж до часу, поки Европа зможе за них заплатити.

ЛІТАКИ ДАЛІ ЛІТАЮТЬ ДО ЕВРОПИ.

НЮ ЙОРК. — З Летниці Ля Ґвардії на Лонґ Айленді вилетів у суботу великий літак Енкі Клипер у дорогу понад Атлянтик до Лізбони.

Мав він на собі 56 пасажирів, між іншими Люиса Ренольта, відомого французького фабриканта автомобілів.

НІМЦІ ВИМАГАЮТЬ ЦІЛКОВИТОЇ ЗДАЧІ Й ДЕМОБІЛІЗАЦІЇ ФРАНЦІЇ

ЛОНДОН. — Головні вимоги німецько-французького примиря такі: демобілізація й обеззброєння французької армії, здача французької фльоти з тим, що вона не буде вжита проти Великої Британії, окупація Німеччиною більшої частини Франції, головно цілого західнього побережжя з усіми пристанями, здача всієї артилерії, літаків, повзів і муніції та звільнення усіх німецьких полонених з тим, що французькі полонені будуть задержані аж до закінчення війни. Далі французи мають передати в німецькі руки усі засоби комунікації, в першу чергу залізниці, а далі радіові стації й т. п.

ЩО БУДЕ З ФРАНЦУЗЬКИМИ КОЛЬОНІЯМИ?

ЛОНДОН. — Отсе є те питання, яке дуже цікавить англійців. Але покищо ще не знати, які є німецькі пляни щодо цього. Тільки знати, що частина французької фльоти призначена для охорони французьких кольоній.

ЗА ДВА ТИЖНІ ПОЧНЕТЬСЯ РЕЄСТРАЦІЯ НЕ-ГРОМАДЯН

ВАШИНҐТОН. — Департамент справедливости подав до публичного відома, що за два тижні почне переводити в життя закон про реєстрацію чужинців.

За обчисленнями цього департаменту в Злучених Державах є тепер коло півчверта міліона ненатуралізованих мешканців.

Реєстраційну карту й відтиски пальців кожного чужинця вишлеться до центрального бюра федеральної інвестиґації при департаменті справедливости, де вже тепер є коло 10 міліонів подібних рекордів.

Чужинець, що зареєструється, буде обовязаний подати до 5 днів урядові вістку про кожну зміну своєї адреси.

ХТО НЕ БУДЕ СТРІЛЯТИ В ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ, БУДЕ ПАТРІОТОМ

НЮ ЙОРК. — Досі стріляння з нагоди Дня Незалежности, тобто 4. липня, вважалася признакою патріотизму. Аж ось Краєве Товариство для Запобіження Сліпоти винайшло протилежну засаду: Хто не буде стріляти в День Незалежности, той буде патріотом. В день 4. липня буває тільки нещасливих випадків внаслідок стріляннни штучними вогнями, що мало який ворог наробить тільки шкоди нації, що саме оця стріляннина. Тому справедливо сказано, що буде доказом американського патріотизму заперестати пускати штучні вогні в дні 4. липня.

ХОТЯТЬ СКАСУВАТИ ШКІЛЬНІ ІСПИТИ

А. Б. Росс, голова департаменту освіти з Реджайни (Канада), говорив до студентів нормальної школи про новий розклад науки на 1940-41. Його бажанням є, щоб кінцеві іспити були скасовані, та щоб діти не мали задач до дому щонайменше до шестого гляння. Він пригадував студентам, що обовязком учителя є піддержувати демократію і демократичні ідеали.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ВИВІШУЮТЬ КАРТОНИ ПРОТИ ПЯТОЇ КОЛЮМНИ

НЮ ЙОРК. — Більш ніж 1,000 стейтових та краєвих робітничих організацій, за спонукою Американської Федерації Праці, почали роздавати своїм членам та віділам вивіски на твердому папері із зазивом поборювати пяту колюмну. На картоні поміщено невиразний малюнок чоловіка, а під ним підпис: „Хто це, отой чоловік?". Потім іде таке пояснення: „Виглядає як американець. Вбирається, як американець. Говорить тією самою мовою, що американці, а зате ненавидить американську демократію і каже, що вона засуджена на загибіль. Він ненавидить американські робітничі юнії, бо вони є символом демократії в практиці. Він негодує на усвячені вольности американського народу. Він поширює релігійну ненависть серед протестантів, католиків та жидів, щоб знищити нашу демократичну єдність. Він напів признає американський прапор, а цілою силою приляг до чужого прапору. Він наслідує своїх націстівських панів, уживаючи антисемітизму як заслони для зради Америки. Він лише чекає дня, коли чужа держава перейме уряд Америки і замісць слів

ЧОТИРИ МІЛІОНИ ЛЮДЕЙ ВІДВІДАЛО ВЖЕ СВІТОВУ ВИСТАВУ

НЮ ЙОРК. — У неділю на світовій виставі в Ню Йорку привитано 4-міліонового відвідувача цеї вистави. Був це знову добрий день для вистави.

На виставі відбулися церемонії фінські й норвезькі.

ПЛАКАВ, ЯК ПІДПИСАВ

БЕРЛІН. — Один з французьких генералів, що підписував німецько - французьке примиря, обтирав по підписанню сльози, не могучи здержати себе від вияву болю.

ПЕРЕРВАНО ДИПЛЬОМАТИЧНІ ЗВЯЗКИ

БОРДО. — Сейчас по підписанню німецько - французького примиря покинув Бордо, місце осідку французького уряду, британський амбасадор, а тим самим дипльоматичні звязки між Францією і Англією зістали перервані.

„Боже, хорони Америку" заведе клич „Слава Гітлерові".

„Отже хто ця людина?" — „Це член пятої колюмни. Не вірте йому!"

ЧИ ВИДЕТЕ?

Як англійський корабель „Квін Елизабет" став набирати в Ню Йорку нафти, пішли чутки, що він має вихати кудись у дорогу. Покищо він це цього не зробив.

ІТАЛІЯ В КЛОПОТІ ЩОДО ЗАМИРЕННЯ З ФРАНЦІЄЮ

РИМ. — Наради в справі французько-італійського примиря відбуваються без того церемоніялу, що був захований в Компієнь. А тим самим нема нічого такого, що моглоб дотикати примиря з формального боку. Зате є перешкода, яка затягає справу. А є нею проголошені в Лондоні заяви, що французькі кольонії будуть вести далі війну. Це комплікує справу наладнання відносин на Середземному морі й в Африці, чим Італія найбільш заінтересована. З другого боку Італія хотілаб чимскорше підписати примиря, бо від цього залежить припинення війни з Францією теж і з боку Німеччини. Так є, що війна має бути припинена по упливі 6 годин по підписанню Французько-італійського примиря.

АНГЛІЯ НЕ ЗАДОВОЛЕНА З ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — Англійський уряд не хоче визнати примиря Франції з Німеччиною. Британський премієр Чорчіл візвав французький нарід через радіо, щоб не слухав свого уряду, а продовжав війну. Так є, що Англія признає тепер французький Народній Комітет, що сформувався в Англії, а на чолі якого стоїть французький генерал Шарль де Голь, що був передше французьким віцеміністром війни.

ПЕТЕН ПРОТИ ЧОРЧІЛА.

БОРДО (Франція). — У відповіди на радіову промову британського премієра Чорчіла, відповів через радіо французький премієр, 84-літній генерал Петен. Він заявив, що Чорчіл може бути тільки суддею для свого народу і свого краю і рішати, що їм найліпше робити, а не для Франції. Запротестувавши проти вмішування Чорчіла в французькі справи в такий спосіб, щоб відноситись до французького народу понад голови його уряду, Петен підкреслює, що Франція далі може з честю діяти і рішати. Французька армія, казав Петен, боролась хоробро, французький прапор є несплямлений. Франція пролівала кров в такий спосіб, що мусить зєднати для себе повагу в цілому світі. Ніщо не знищить Франції, казав Петен, коли діти Франції будуть далі відноситись до неї з давньою любовію і посвятою. Часами град знищить працю селянина на полі, та селянин не піддається, а далі працює коло того самого поля, бо має віру в кращу будучину. Таке є тепер з Францією. Її будучність, кінчив Петен, є в руках французів: в руках їх відваги і витревалости.

ПОКАРАНО ЯК БУНТІВНИКА.

БОРДО. — Французький уряд позбавив ген. де Голя військової ранґи і заявив, що при найближчій нагоді він буде поставлений під воєнний суд за те, що не вернув до Франції як йому приказано, та назначив себе в Англії провідником Франції, взиваючи звідтам французький нарід до дальшої боротьби з Гітлером.

ХТО Є ГЕН. ГОЛЬ?

БОРДО. — Перебуваючий в Лондоні французький генерал де Голь має бути тим, що вже давно домагався створення в Франції 11 панцирних дивізій. Та на нього звернули увагу доперва тоді, коли побачили, чого доконує німецька армія зо своїми механізованими частинами в часі своєї „блискавичної війни".

ТАБУІ ПРО ГІТЛЕРА І УКРАЇНУ.

ЛОНДОН. — Ж. Табуї, відома французька журналістка, що часто заповідає, що станеться у світі, пише, що Німечина розгромить Англію в дуже скорому темпі. Потім, каже вона, Гітлер піде проти Совєтів і забере Україну і Баку. Десь коло Різдва буде існувати вже „Німецька Европа" з такими воєвідствами як Франція, Бельгія і т. п.

ТРЕБА БУДЕ ДОВГО ЖДАТИ НА ПРАВДУ.

БОРДО. — Американські кореспонденти пишуть, що буквально ніхто не знає цілої правди про те, що є властивою причиною трагедії Франції. Можливо, що колись, десь за кілька років, світ довідається частину правди, а можливо, що вона ніколи не буде виявлена. Одно певне, кажуть кореспонденти, що ту правду постійно затаюванo, як в часі мира, так і війни. Ось тим дасться пояснити, що французький нарід годовано фальшивими надіями. Навіть ще тепер є такі французи, що говорять, що можна ставити Німеччині далі опір, як на суші так і на морі. І певним є те, кажуть кореспонденти, що коли станеться таке, що не буде можна довше закривати правди, то, як вона буде виявлена, це буде страшним ударом для французьких народних мас, бо вони не будуть приготовані таке почути. Одначе це є певне, що французька армія виконала все, що можна було від неї надіятися. Але таки ще минулого вересня не можна було зачинати атакувати Лінію Зіґфріда, бо не було досить воєнного матеріялу. Є певне огірчення, що Англія не дала такої допомоги, яку повинна була дати. Маршал Петен виразно заявив у промові через радіо, що британська допомога ніколи не виносила більше як 10 дивізій.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Загряницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО БУДЕ ПОТРІБНИЙ?

В одній з імігрантських ґазет вичитали ми, що українська справа добігає до щасливого кінця. Це не значить, що от завтра, чи після завтра, вже буде вільна Україна. Але вона може бути... В те ми всі віримо. І до того змагаемо. Тому і розумним є той підхід до справи, коли звертається увагу тим усім українським силам, що розкинені по всьому світі, щоб думали вже тепер про те, що буде з ними, коли прийде той час, коли буде можна вертати в Україну. Над тим требаб застановлятись і нам в Америці. А в першу чергу треба застановлятись тим молодим силам, що недавно прибули до Америки, та що звязані з Україною далеко тісніше ніж ті, що вже тут живуть десятками літ, що мають родини і ледви чи повернулиб на рідну землю, щоб там постійно жити. Бо про тих, що тут роджені й виховані, вже й не говоримо, хоч по суті й для них важне те, на що хотілиб ми звернути увагу.

Не знаемо, чи справді буде можливість виїхати звідси в Україну і там працювати. Не знаемо, що станеться з Україною, коли навіть провалиться большевицька влада. Себто не знаемо, які там люди прийдуть до влади, з якими переконаннями і якими ідеями. Можемо припускати ріжне, кожний по свому. І то є все, що можна про це сказати. Але одно певне й безсумнівне, що Україна потребуватиме багато, дуже багато солідних, чесних, фахових робітників. І то на кожній ділянці. Такі люди, що матимуть у руках якийсь фах, який добре опанують, можуть бути певні, що вони будуть в Україні людьми пожаданими. Політичні, високі, відповідальні місця може позабирають „партійці", себто люди з тої партії, яка відіграє головну ролю при відновленню державности України. Але на десятки тисяч місць треба буде людей з певною фаховою освітою і практикою. Треба буде їх в урядах, торговлі й ремеслі. Треба буде їх і в фабриках. Ось тому, коли хто говорить про ідейну службу Україні, коли хто мріє про поворот в Україну, щоб там працювати, хай тепер добре подумає про те, до чого він спосібний. Бо як не має фаху, то хай знає, що таких буде сотні тисяч там на рідній землі. Це природне, бо вони не мали нагоди набути фахове знання. Та інакше з нами. Тут є нагода. Тут булоб злочином, чогось не навчитись, чогось не знати. А памятаймо, що „політиканство" — це не знання! І це не такий „фах", на який ждатиме рідний край, коли стане вільним.

Але й без того нам треба, щоб в Америці наші люди, зокрема молоді, вибивались вгору. Старе покоління доставило Америці так багато „чорноробів", що тепер уже не повинно бути місця для некваліфікованого робітника з молодого українського покоління. Для старого покоління було на це виправдання. Для молодого — його нема. І нема його з того боку, коли думати про те, що й Украіна потребуватиме здорових, молодих, фахових сил.

ГУВЕР ПРО ДИКТАТУРУ

В Злучених Державах зачинають люди призадумуватися над суспільно-економічною будучністю краю, при чому дехто попадає в розпуку й проповідує конечність заведення диктатури. Дехто навіть каже отверто, що то президент Рузвелт своєю політикою Нового Розділу („Ню Діл") підготовляє диктатуру такий визначний репроти Рузвелта між іншим републиканська партія. Тому важно знати, що пише про диктатуру таки визначний републиканець як бувший президент Герберт Гувер у липневім виданні журналу „Ді Америкен Меркюрі". А підносить він такі думки:

В Німеччині загал населення зневірився в можливість розвязки економічних труднощів демократичним ладом правління. Німці почали думати, що лише якась диктатура зможе принести їм економічний добробут. Таке саме було в інших краях, де заведено диктатуру. Безробіття було хронічне. Інфляція й девалюація гроша знищила людські ощадности. Життєва стопа падала. Загал почав жити в нужді. Уряди рятували край новими позичками, бо податків не було як уже накладати, а через те підкопували кредит держави. Нужда підкопувала життєздатність населення, молодь стратила надію дістати якесь заняття, аби вибитися наверх працею. Вкінці вибухали розрухи і їх треба було здавлювати. Робітники почали займати фабрики в своє посідання, продукцію припинено... Серед такого хаосу почали підноситись голоси: „Дайте нам диктатора, щоб привернув лад!

Прийшов диктатор і завів лад в економічній ділянці. Люди дістали роботу, підприемці перестали страхатись бунту, але хотіли утривалити продуктивну працю. Поодинокі групи почали домагатися обмеження свободи преси на те, щоб переворотові елементи знову не почали проповідувати розрухів та поновної ненависти кляси до кляси. Отже прийшла реґіментація преси: Пиши, як наказує диктатура. Згодом люди до цього привикли. Після знесення свободи преси прийшло обмеження політичної та громадянської свободи одиниць. Повстала тоталітарна система правління, в якій нема місця на вимину думок. Демократія щезла.

Пощо я про це тепер згадую? Таке ставить собі питання Гувер. І відповідае: „Тому, що й в Америці збуваються події, які вказують на переддиктаторські часи в Европі, бо уряд змішуе державні підприемства з приватними; тому, що організуються групи громадян, які вже натискають на федеральний уряд, щоб він обмежив свободу законодатних тіл, а постепенно перебрав на себе право видавати розпорядки адміністраційною дорогою, — отже показуються признаки небезпеки. Заведення Н.Р.А. не було ніякою новою ідеєю, бо її ще в 1931. р. пропонувала торговельна палата у Вашингтоні, але я відкинув цю ідею як таку, що веде до економічного фашизму".

Не зважаючи на те, Гувер думає, що в Америці нема ще причини до розпуки. Нема що думати про поразку та про занепад громадянських вольностей. Населення має силу послугуватися новими винаходами, а це принесе нову добу промислового поступу. Треба привернути назад фінансові можливости приватного підприємства, а коли прийде віра в економічну незалежність, тоді буде забезпечена і громадянська свобода. І тоді усунеться небезпека диктатури.

„Ми ще не резиґнуемо з боротьби за ці ідеали" — закінчує Гувер.

В ЧОМУ ТРАҐЕДІЯ ФРАНЦІЇ

„Програ може бути нашим спасенням. Побіда, як в 1918 році, впровадилаб нас може знову на шлях давніших помилок".

Такі слова висказав 84-літній премієр Франції, маршал Генрі Петен, у радіовій промові до французької нації. Він отверто сказав, чому Франція паде. Ось тверді та суворі слова, що впали на адресу французів:

„Від нашої побіди (двадцять два роки назад) дух веселого життя запанував над духом пожертвовання. Ми думали все більше про свої особисті вигоди; нашим кличем було уникати невигод та зусиль. І тому ми нині стоїмо в обличчі катастрофи".

В тому самому часі губернатор французького Тунісу, Марсел Б. Пейрутон, заявив отсе: „Наші жовніри платять своєю кровю за короткозорість та фальшиві наставлення минулого".

Нема, здається, потреби, аж надто довго розводитися над тими словами що так трагічно характеризують упадок Франції. Вони надто ярко кидають осуд на режім, що позірно був демократією, а фактично опирався на опортунізмі — виґоді. Такі справи, що відносились до „бути-чи-не-бути народові", зводжено до гарних промов. Коли дана фракція в парляменті змогла переговорити другу, це називалося виграним справи, дарма, що від слів до діл, було дуже далеко.

Партійні спори — траґедія Франції.

Американські кореспонденти, не зважаючи на гостру цензуру, доносять, що навіть тепер, в обличчі національної катастрофи, партійні пристрасті в Франції не втихають. На одній нараді міністрів, де ген. Вейґан зясував безвиглядність оборони Франції, один міністер-адвокат, знаний з довгих промов і партійних пристрастей, почав деклямувати про партійні принціпи, на які його партія призначила до кабінету міністрів. Вейґан мав відповісти: „Гегаючі гуси могли спасти раз Капітоль (натяк на римський переказ про врятування Риму), однак вони не можуть його спасти вдруге".

Ось тому, маршал Петен, що стояв все вище партій й понад всякі інтриги, і є символом тої Франції, що обстоює право на життя, не вагається так гостро критикувати свій нарід за гріхи й промахи минулого.

Навіть тепер, коли німецька армія проковтнула майже половину Франції, французи як слід ще не здають собі справи, що їм грозить. Газета „Фіґаро", що була видавана в осідку французького уряду, пише між іншим: „Поразка ця — це не поразка Франції, але режіму, що тепер при владі". Одна американська газета пише, що „Франція ще не є свідома тої страшної війни. В Бордо, тимчасовому осідку уряду, іде, наприклад, при столі в ресторані завзята сварка між обслугою та консументами за це, чи їсти бараболі замісць гороху. А при другому, як подає кореспондент, сидить ранений старшина, цілий в сльозах, за це, що не може дальше боротися за Францію...

Партійна бюрократія була й є дальше характеристичною для французької демократії. При цьому треба пригадати, що й польська державна машина була наслідуванням французької, коли іде про злі сторони. Американські кореспонденти пишуть, що міністерство пропаганди втікало з цілими архівами з Парижа, а Жан Прувост, відомий журналістичний магнат, що є міністром пропаганди, передав американським журналістам, щоб писали до Америки, що „Париж буде боронитися вулиця за вулицею, будинок за будинком". Це потверджує, яка була розбіжність думки та чину між поодинокими міністерствами, коли міністер пропаганди говорить про оборону Парижа, а міністерство війни, в тому самому часі, навіть і не думає про оборону міста.

Очевидно, що дивлячись на смертельний бій Франції, не можна не симпатизувати з французькою армією, і тими мільйонами, що все жили для „бель Франс" і за неї вмирали. Французький дух живе й не вмре. Але, якщо французька демократія буде знову відновлена, вона мусить переродитися основно, на засаді національної солідарности, а не дрібно-партійног інтересу. Що більше, ця страшна лекція, яку дістала французька демократія, не повинна бути пропущена з очей жадною іншою демократією світа. До прогріхів Франції повинні приглянутися добре й українці, які нераз свій надмірний партійний індивідуалізм ставлять вище національного добра.

ІСТОРИЧНИЙ ДОКУМЕНТ

Дослівний текст вступних завваг до примиря, відчитаних генералом Вільгельмом Кайтлем французької делеґації в Компієнь 21. червня 1940 року є такий:

З розказу „фірера" (провідника) й начального командаента, маю подати до відома таке:

Покладаючися на запевнення, що були дані німецькій державі президентом Вилсоном і затверджені аліянтськими державами, німецькі збройні сили склали зброю в листопаді 1918 року.

Тим покінчилася війна, якої німецький нарід ані німецький уряд не бажали. У тій війні противник, не зважаючи на величезну перевагу, не зміг перемогти ні німецької армії, ні фльоти ні летунської сили.

Та в моменті, коли прибула німецька комісія примиря, почалося ломання святочних запевнень. Дня 18. листопаду 1918 р. в оцьому самому вагоні почалися терпіння німецького народу.

Всі пониження й обдирання з чести, як і всі матеріяльні терпіння, мали свій початок ось тут. Не додержані обіцянки й кривоприсяга сприсягалися проти народу, який після більш ніж чотирилітнеї геройської боротьби мав лише одну слабкість, а це ту, що повірив обіцянкам демократичних державних мужів.

Дня 3. вересня 1939 р. — двадцять пять літ після вибуху Світової війни — Англія й Франція знову видали війну Німеччині без ніякої підстави.

Тепер запало рішення на підставі збройної сили. Франція завойована. Французький уряд просив уряд Німеччини подати до відома умовини примиря.

Цей історичний ліс в Компієнь призначений на принятя точок примиря тому, щоб раз на завжди оцим актом відродженої справедливости затерти спомини, що зовсім не були славою на сторінках французької історії. Зате німецька нація відчула це як найбільше пониження за всі часи.

Після геройського спротиву, Франція стала переможена і зломана в цілій низці кривавих боїв.

Тому Німеччина не має наміру до умовин примиря додати якінебудь признаки пониження для такого хороброго ворога.

Цілі німецьких домагань такі:

1.—Перешкодити відновi боротьби.

2.—Дати Німеччині всю можливу запоруку, потрібну для продовження війни проти Великої Британії, бо це Британія накинула війну Німеччині.

3.—Створити умовини для нового миру, а його підставою буде направлення лиха, заподіяного Німеччині насильством.

Британійська імперія занимає простір, що виносить біля одну четвертину земної кулі, виключаючи з того арктичні околиці. Її населення перевищає одну четверту цілого населення світу.

Друга найбільша пустиня на світі знаходиться в середині Австралії.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(78)

А комендант Кодака Ґродзіцький справді розстрілявся не на жарт. Ревіли кодацькі гармати, рвалися й тріскали, та з цієї стрілянини не було ні йому пожитку ні шкоди козацькому війську.

— Хай стріляє! — сказав гетьман. — Коронна партія, чого доброго, подумає, що ми счіпилися з Ґродзіцьким і зупинитъся, дожидаючи вислiду. Це вода на наш млин, пане Ґродзіцький!

І справді, як сповістили найближчі язики, що наспіли до гетьмана над ранком, так теж і було. Степан Потоцький, почувши перші стріли з Кодака, зупинив військо й вислав розвідку. Та вона, замісць до Кодака, перебігла до Хмельницького. Тут точну реляцію про військо гетьманича зложивши, заявила готовість залишитися при гетьмані.

— Від прибутку голова не болить — посміхнувся гетьман і відіслав коронних роздвідчиків до пана Кривоноса. Там їм уже місце знайшли, бачного ока з перебіжчиків не спускали.

— Все воно, хоч і свої люди, та свіжина — посміхнувся пан полковник Кривоніс.

— Пес бреше, вітер несе! — шуткували козаки, слідкуючи за блискавками, що раз-у-раз освічували сутулий корпус кодацької фортеці.

— Не скавули, старий! Сидітиме тебе не залишимо в степу — шуткували другі.

— Прийдуть кіяки, то вип'ятають стару шубу! — докидали другі.

— Прийдуть кіяки, то випрiпають стару шубу! — докидали треті.

А Ґродзіцький не вгавав. Стріляв наосліп хоч знав, що ніодна з куль не досягне свого. Може хотів попередити своїх про небезпеку, може думав залякати ворога, а може стріляв з пересердя, що доля посадила його оподалік від Чорного Шляху, що ним валило тепер на північ запорізьке лицарство.

Гетьман відбився від почоту й з Крисою тільки вихав на саме чоло війська. Заткнувши булаву за пояс, поправляв щось біля уздечки свого бахмата й медитував полуголосно:

— Найдурніший дорадник у війні, це звичка. Найнебезпечніші шляхи, це ті, що їх давно протерто. Виграти битву, це значить — заскочити противника, а заскочити можна тільки вимининачи втерті шляхи й місця освоєні звичкою.

Криса мовчав, а гетьман медитував далі:

— Коронні панове на те нам той чортів Кодак збудували, аби ми на ньому першому зуби щербили. Певні того, що я піду втертим шляхом, і як мої попередники, царство їм небесне, за Кодак вчеплюся, а вони на часі зискають. Та ніколи мені з порожним пудлом церемонитися, хай воно, і з порохом і з пукавками. Ануко, пане полковнику, кликніть мені осаулів.

Криса метнувся до найближчого сурмача. Сурмач затрубив пароль „під бунчук" і кільканадцять вершників примчало до нього. Гетьман зупинився перед ними й поки вони ще шикувалися в півколо, промовив приказуюче:

— Полкам, куріням і сотням приказую, щоб час походний і харчі реґулювали. Не пізніше, як через чотири доби мусимо станути над Жовтими Водами. Шлях добрий, погода гожа; відпочивати поскільки треба, людей не мордувати, але й не розледащувати. Щоб мені свіжі й здорові та сили над Жовтими Водами станули. Розправа буде нелегка; та народу, щоб не псувати, хай панове старшини над фортелями думають. Рушайте!

Осаули віддали чолом і рушили з копита. Гетьман залишився знову сам з Крисою попереду війська. Далеко перед ним герцювала татарська кіннота, гетьманського бунчука від Кодака варуючи.

Оминаючи Кодак, Хмельницький потонув з військом у безмежному морі степових трав. Ні колії чумацькими мажами протертої, ні знаків якихнебудь у безкрайому степу не було. А чейже старий бувалець знав добре, скільки йому маршу випаде від одної води до другої, де зможе припочити, а де треба прискорити ходи, аби впору стати на означеному місці. Базавлук, Саксаґаль, а там уже каламутна річка Жовта з притоками, оце шлях, що його собі намітив гетьман. На Жовтих Водах мусить станути й скорше, аніж сюди наспіє противник, отаборитися.

Дві річки Жовті, Жотими Водами прозвані, заки вілються до Інгульця, жолоблять степ глибочезними ярами — Куряча Віднога наліво й Очеретяна Балка направо. А поміж ними височина, облита вилами Жовтих Вод з трьох боків; з четвертого від півночі, загороджена відногою Чорного Лісу.

(Дальше буде).

СУЕЗЬКИЙ КАНАЛ, важна артерія Британійської Імперії, тепер загрожена італійсько-англійською війною.

ДОПОВНЯЙМО УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ БІБЛІОТЕКУ ТА МУЗЕЙ В СТЕМФОРДІ

Громадяни!

Окупація Західної України большевиками поставили українську національну культуру у дуже критичне положення. Всі скарби нашої національної культури, громаджені цілими поколіннями у бібліотеках та музеях, як от в бібліотеці та музею Наукового Товариства ім. Шевченка, в Національнім Музею ім. митр. Шептицького, в бібліотеках Богословської Академії, Студіону ім. митр. Рутського та Народного Дому у Львові, відділені від нас непрохідимим муром. І Бог знає, що остане із тих наших вікових надбань, що насвітлюють українське життя в найширшому розумінні.

Поза межами території України остали ще правда дві установи: Музей Визвольної Боротьби у Празі та Національна Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі. Одначе їх майбутне невідоме, а нині вони у такому положенні, що не в силі збирати все, що всесторонно насвітлює нинішне українське життя.

Являється конечністю у невтральній країні збирати все писане, усі памятки, що відносяться до життя українського народу. **Того нині ніхто не робить і коли це не станеться негайно, загрожує нам затрата численних слідів релігійного, культурного, політичного та господарського життя української нації в передвоєнному та воєнному періоді.**

Той обовязок переймають на себе Національна Бібліотека та Музей у Стемфорді, стейті Конетікат, Злучені Держави Північної Америки. Ті установи існують від шести літ і вже нині можуть похвалитися такими надбаннями: понад 6,000 (6 тисяч). томів книжок, 178 збірок часописів, даних і тепер виходячих 461 музейних збірок.

Ніде правди діти, українсько-американське громадянство досі не доцінювало ваги тої установи, яка нині являється одинокою, що може свобідно без посторонних обмежень громадити для майбутніх поколінь сліди праці та змагань жиючого українського покоління.

Стемфордська Бібліотека та Музей подумані як всенаціональні установи в тому розумінні, що ужиткувати їх зборами могтиме кожен, хто забажає студіювати українську культуру. Власник Стемфорду, Українсько-Католицька Єпархія в Америці, бере тільки на себе тягар удержання тих установ, складаючи в той спосіб свою лепту для української культури.

Тому управа бібліотеки та музею має повне моральне право звернутися до всього українського громадянства в Америці, та поза Америкою. без огляду на їх релігійну чи політичну приналежнсть, з просьбою помогти доповнити і на майбутнє постійно доповняти Національну Бібліотеку та Музей в Стемфорді надсиланням книжок, часописів та памяток українського культурного життя, щоб тим способом допомогти створити на невтральній та вільній землі Америки український культурний центр.

Просимо нам надсилати: 1) книжки, памфлети, летючки та всякі інші друки в українській і неукраїнській мові, які тільки відносяться до життя українського народу; 2) часописи старі й біжучі. Звертаємо увагу передовсім на старокраєві часописи зперед теперішньої війни; поодинокі числа, які заваджають по хатах і ждуть часу, щоби опинитися на смітнику, представляють для нас велику вартість, бо позволять нам доповнити дуже некомплетні річники старокраєвої преси. А хто знає, чи взагалі ще де ті річники заховуються після тої воєнної заверухи. Біжучі часописи прохаємо всі видавництва присилати нам по два примірники від 1. січня 1940; другий примірник збереже стемфордська бібліотека для Української Національної Бібліотеки у Львові, якою дотепер була бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка. Досвід учить нас, що навіть всі редакції американських часописів не мають комплетів своїх власних видань, тому є в інтересі самих видавців, щоби сліди їх громадянської праці збереглися для наступних поколнь.

3) У стемфордській бібліотеці саме закладається відділ рукописів; тому просимо присилати нам всякі рукописи, старі та нові, публичного, себто громадського значіння. Важні передовсім книги та протоколи товариств, церковних комітетів, політичних орґанізацій бо вони становитимуть для будучого дослідника культурного життя українсько - американської еміґрації незвичайно важний матеріял.

4) Стемфордський Музей збирає все, що насвітлює життя українського народу в краю та на еміґрації. Бажані особливо памятки визвольної та революційної боротьби проти наїзників: прим. військові однострої, зброя, документи, а також народня ноша в старім краю, всякі фотографії.

Громадяни! В Европі майже у всіх державах існує закон, який приневолює видавництва присилати даром центральним бібліотекам по одному примірникові кожного друку для збереження для наступних поколінь. Зрозуміймо без примусу наш національний довг супроти української культури та поможім урятувати для українських наступних поколінь сліди духового життя та змагань їх предків.

Ukrainian Library and Museum, Glenbrook Rd., Stamford, Conn. U. S. A.

За Управу Національної Бібліотеки та Музею в Стемфорді:

Ярослава Чубата.

СЕНАТОР АРТУР Г. ВЕНДЕРБЕРҐ,

що хоче бути номінований кандидатом Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ДОБРОВІЛЬНО ЧИ ПРИМУСОВО?

Свого часу президент Рузвелт висказався був за те, щоби військовий вишкіл дати молоді в Америці в добровільних установах, як через поширені програми Краєвої Адміністрації Молоді. Тепер уряд видимо станув на становищі, що військовий вишкіл має бути загальний і що він має бути примусовий.

Це видимо йде в розріз з англо-саксонськими традиціями, що панували не лише в Англії й її кольоніях, але й в Злучених Державах. Ці традиції признавали здавна, що військова служба має бути добровільна, отже не загальна.

Останніми часами цю засаду зломано й в Англії й в Канаді. Тепер ломлять її в Злучених Державах. Коли англо-саксонська раса поводиться так як вона ще не поводилася, то видно англо-саксонська раса почувається, що вона знайшлася в такій ситуації, в якій ще ніколи не була.

ДЕ ДИКТАТУРА?

Коли президент Рузвелт приняв до свого камінету двох членів Републиканської Партії, один визначний републиканець виступив проти цього, як проти фашизму.

Для нього признакою демократичности було би, якби президент іменував до свого кабінету самих тільки людей зо своєї партії.

Нема що й казати, що багато людей якраз таке обмеження уряду до одної партії вважало би якраз браком духа демократії. Виглядає, що поняття демократії часто залежить від того, що люди за демократію вважають. У людей одної культури нею може одно, в людей другої щось зовсім інше.

„ПЯТА КОЛЮМНА" И „ЧУЖИНЦІ".

Реєстраційні проекти для „чужинців" виходять зо заложення, що так звана „пята колюмна" може знайтися лише серед тих, які пе не стали громадянами краю.

Історія Норвеґії показує на щось інше. Провідником „пятої колюмни" там був родовитий норвежець, навіть майор норвезької армії, Відкун Квіслінґ.

Ревеляції з Франції показують, що до французького розгрому причинилися немало французькі таки фашисти, з одного боку, та французькі таки комуністи з другого.

І в Америці, як каже один дослідник фашистівських орґанізацій в Америці, є вісімсот орґанізацій, що ведуть проти - демократичну пропаґанду, а керівниками в них є звичайно американці.

З УСЬОГО МОЖНА ДІЗНАТИСЯ.

Підчас світової війни існувало в Вашинґтоні бюро, що займалося всякими дивачними розслідами. Наприклад, як упав німецький жовнір на полі бою, урядовці цього бюра брали пробку з його одіння, а в хемічних ляборaторіях бюра розсліджували, яка це матерія. Урядовці рахували німецькі гарматні кулі, що впали й не вистрілили.

Здавалося, що такі річи знати на ніщо не може придатися. Показали одначе хемічні розсліди, що одіння німецьких вояків постійно погіршувалося, а обрахунки куль, що число кепських гарматних куль постійно зростало.

З цього американська військова команда зробила висновок, що німецькі воєнні промисли не видержують натиску війни та що Німеччина може скоро промислово заломатися.

Це й сталося.

ЛУИС І НЕВІСТКА.

Джан Луис, голова Конґресу Промислових Орґанізацій, стояв колись близько президента Рузвелта. Від якогось часу він стан на президента гніватися, бо президент не хотів сповняти його волі. Луис почав критикувати Рузвелта щораз гостріше.

На зборах програмового субкомітету Републиканської Партії в Філядельфії Луис виступив зо своєю найгострішою промовою проти Рузвелта. Приписав Рузвелтові все під сонцем: депресію, безробіття, бажання війни.

Дивним дивом забув, що в Філядельфії висить розбитий Дзвін Свободи. Чому не сказатиб, що його розбив Рузвелт?

ЯПОНСЬКА ЧЕМНІСТЬ.

Японський уряд попросив американців у Чонґкінґу виїхати, бо японці думають його бомбардувати.

Чонґкінґ не в Японії. В Китаю.

Ці японці дуже чемні. Просять американців, щоби забралися з Китаю, бо Японія збирається там бомбардувати. Попросять колись американців забратися з американських кольоній на Тихому океані, бо Японія думає їх бомбардувати. Ще може колись попрошуть американців забратися з Америки, бо Японія думає її бомбардувати.

Дбають за американське здоровля.

УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ В ТОРОНТО

В неділю, 9. червня, відбулося в Укр. Нар. Домі віче. На цім вічу мав промовляти сотник Л. Клименко. З причини несподіваного занедужання сот. Клименка, його місце заняв тут гостюючий д-р Кисілевський, який провадить Українське Бюро в Лондоні. Д-р Кисілевський прибув до Канади, щоб познакомитися ближче зукраїнським тутешнім рухом. В тягу своєї бесіди він сказав, що українське питання в Анґлії не являється в теперішню хвилю актуальним. Однак з поширенням воєнного терену на европейський схід, це питання вирине й є можливости, що Вел. Британія пристосується до цього питання прихильно.

По анґлійськи промовляв контрольор д-р Конбой, який закликав присутних до жертвенности на закупно воєнних матеріялів. На спеціяльну увагу в його бесіді заслуговує його згадка про велике число українців, які служать в канадійській армії.

Секретар Укр. Гром. Комітету, п. Гр. Мазурик, виголосив високо патріотичну промову, в якій він пояснив становище, яке канадійські українці мусять заняти супроти Канади в її воєнних зусиллях і тим способом віддячитись за ті користи свободи і волі, якими канадійські українці тішаться в їх прибраній вітчині. При кінці п. Мазурик дав заклик на міський міліоновий фонд. Зібрано поверх 75 долярів.

З короткою промовою виступив п. І. Кучерепа, який закликав присутних до залишення всяких спорів, особливо в теперішній хвилі, коли Канада і ціла Бр. Імперія переживають найкритичнішу хвилю в їх історії.

Адвокат Т. Гуменюк, як учасник Українського Конґресу у Вашинґтоні, дав звіт з цього світлого збору, який дав примір і канадійським українцям братися до подібного діла.

У Копенгазі, столиці Данії трамваєвий кондуктор дає пасажирам білет, пригадуючи їм, щоби заплатили наступним разом, якщо не мали гроша заплатити за переїзд. Переважна більшість памятає і платить.

РОБЕРТ А. ТЕФТ,

републиканьский провідник, що добивається номінації на кандидата партії на уряд президента Злучених Держав.

ЩО ЗАНЯЛИ НІМЦІ?

Голяндія.

Голяндія має поверхні 34,201 кв. км. і 8,650,000 мешканців (густота: 211 мешканців на 1 кв. км.).

Більша частина країни не положена вище, ніж 1 м. понад поземом моря, а найвищі висоти виносять 100 метрів. Велика частина країни, положена понижче позему моря, може бути затопленою чито через приплив моря, чи через зірвання берегів рік, Рену, Мози і Еско, які вливаються до моря широкими коритами.

Політичною столицею Голяндії є Ґаґа (490,185 мешканців). Адміністративною й торговельною столицею є Амстердам (782,000 мешканців). Головні міста: Ротердам (617,-042), Утрехт (162,559), Ґронінґ, Німеґ, Масстріхт (58,000).

Промисл і багатства Голяндії: молочарство, рибний промисл, споживча й текстильна промисловість, шліфовання діямантів, годівля худоби, хліборобство, зокрема управа картопель, цукрових бураків, збіжжя, жита, ячменю, ярин і квітів.

Голяндці, це старий нарід, кольоністів. Мають такі кольонії: 1) Західня Індія — Ґвіяна, Кюрасо — (260,000 мешканців і 141,695 кв. км.), звідки вивозять нафту, каву, цукор, рум, боксит; 2) Східня Індія з 60 міліонами мешканців і 1,900,000 кв. км. — належить тут Ява, Суматра, Борнео, Целебес, Нова Ґвінея: острови Сонд; звідси вивозять — кавчук, нафту, цукор, тютюн, копру та ін.

Голяндія творить конституційну монархію, дідичну від 1913. року. На престолі тепер — королева Вільгельміна.

Армія Голяндії: в час війне 600,000 люда підлягають мобілізації. Вишколена резерва виносить 160,000 люда. Виставляє 30 дивізій у війні.

Летунство добре заосмотрене новими апаратами. Мало 700 літаків.

Морська фльота складається з 2 кружляків по 8,300 тон із 1939.-1940. р. — „Ява" і „Суматра"; 1 кружляка 6,600 тон (1939.1940.) „Де -Райтер", та контрторпедовців, - підводних лодок і легких кораблів.

Система оборони: для оборони рік служать морські гармати, уставлені в східній частині Голяндії. Численні рухомі батерії можуть скоро міняти своє місце положения. Вкінці є система наводнення.

Бельґія.

Бельґія має поверхню 30,447 кв. км. і 8,830,000 мешканців (густота 252).

Столицею Бельґії є Брюсель (910,154 мешк.). Головні міста Бельґії: Анвер (Антверпія — 768,604 мешк.), Ґент (167,084), Ліеж (165,169), Намур, Брюж.

Промисл і багатства Бельґії: Велика металюрґійна промисловість, шклярство й криштальництво. Матерії, коронкарство, пивоварство, млинарство. Копальні вугілля, ломка будівляного каміння, вапняку, мармору й лупку. Хліборобство: жито, пшениця, овес, картопля, ярини, овочі, пашня й цукрові буряки. Торгівля має річних оборотів 19 міліярдів фр. Дуже поширена сітка доріг і залізниць.

Бельґійською кольонією є Конґо, яке в 1919. році збільшилося дотеперішньою німецькою кольонією — Східньою Африкою. Територія з 10,217,408 мешканців. Мінеральні багатства — мідь.

Бельґія творить конституційну монархію. На престолі — Леопольд III. Бельґія має 1 міліон людей, що підлягають мобілізації. Вишколена резерва виносить 242,000 люда. Сухопутня армія складається з 7 корпусів і 1 корпусу кінноти, разом 23—24 дивізій. Узброєння модерне. Летунство модерне з понад 500 літаками. Добра протилетунська артилерія. Це, очевидно, в часі, коли Бельґія вступила до війни.

Оборонна система: численні фортифікації на границях й стратеґічне виужиття каналу Альберта.

Люксембурґ.

Люксембурґ має поверхню 2,587 кв. км. і 263,490 мешканців.

Столиця Люксембурґу є — Люксембурґ (65,000 мешк.). Головні міста: Дікірх, Екстернах.

Промисловість і багатства: залізні руди (продовження французького басейну Льонґві); туристична індустрія. Хліборобство: картоплі, збіжжя, овес, хміль, тютюн, квіти (троянди).

Люксембурґ творить велике князівство; екзекутивна влада повірена великій княжні у товаристві одного державного міністра. Законодавчу владу має парлямент із 48 послів.

Люксембурґ не має ніякої армії: всього одну сотню з 270 добровольців і 1 сотню жандармів (4 старшин і 225 людей).

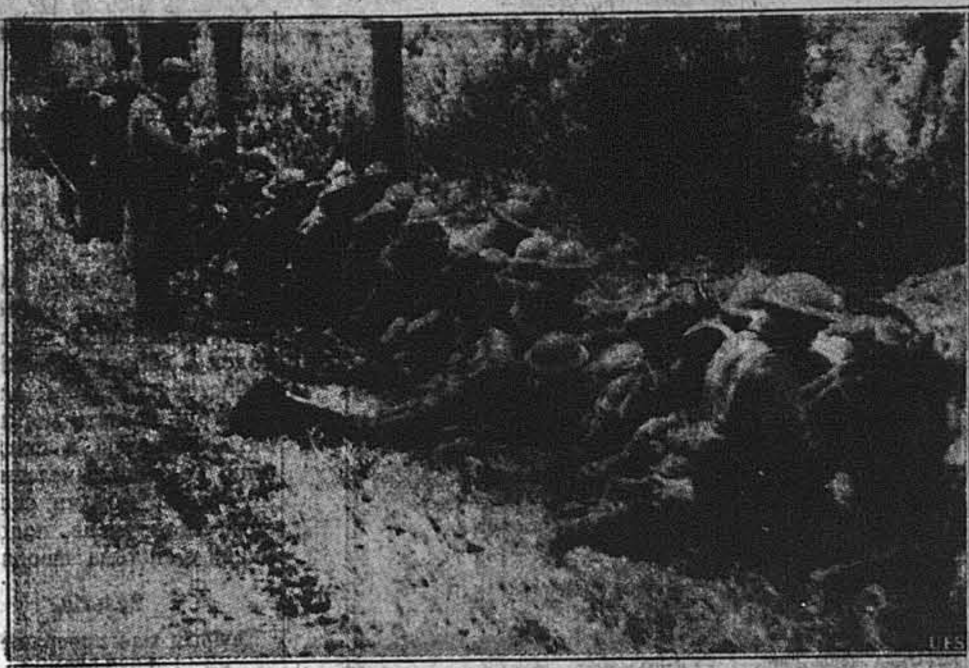
В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

РОЗВОЗЯТЬ ОТРУЮ НА СКАКУНИ

Департамент рільництва розвозить з великим поспіхом отрую спеціяльними потягами в полудново-західні околиці Саскачевану на поборювання сильної язви скакунів.

С. Г. Зіґор, полевий комішенер департаменту, що вернув до Реджайни з тридневної поїздки по занечищених скакунами околицях описував вибух тої язви найгіршим, що він коли бачив.

Декотрі фармері вже стратили всі засіви по степах і скакуни тепер переходять на прилежні поля з добрими засівами на сомерфалах.

ВІДДІЛ АНГЛІЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ У ФРАНЦІЇ.

ТРИХІНА

Трихіна — небезпечний паразитний хробак, що перебуває в людині. У молодому вигляді цей хробак живе в свинині. Кожного хробака оточує вапняна капсуля, помітна вже крізь лупу у вигляді білого зернятка.

Крізь мікроскоп трихіни мають вигляд дуже дрібних, скручених спірально круглих хробаків. Коли заражену трихіною свинину, що є в сировому стані, зїсть людина, то вапняна капсуля під впливом кислого шлункового соку розпуститься і тварини звільняються. Визволившись з капсулі, трихіни починають рости і за кілька днів стають дорослі.

За 4 дні після того, як трихіни попали до шлунку, самиці починають народжувати живі зародки.

Кожна самиця може привести від 8 до 10 тисяч живих хробачків. Хробачки трихіни пробивають стіну кишкового каналу і починають мандрувати по тілі. Остаточно вони приходять до мязів, зупиняються, дуже виростають і вкриваються капсулею. Це буває через два або три тижні після зараження.

З часом капсуля проймається вапном. У такому вигляді капсулі з трихінами залишаються в мязах людини цілі роки, але не досягають зовсім дорослого стану. Для того їх мусить зїсти якась тварина. Тому, що це майже ніколи не трапляється, то трихіни остаточно гинуть у мязах людини.

Інакше мається справа, коли заражене трихіною мясо зїсть не людина, а, скажім, свиня. А це легко може статися, коли свині поїдають покидь, коли колеться свиню. Тоді трихіна розвивається до цілковитої дозрілості в кишковому каналі свині і розмножується.

Народжені хробачки тоді добиваються до мязів і вкладаються в капсулі. Такі заражені трихіною свині заражують інших свиней. Зараження одних свиней від інших буває тоді, коли всі свині їдять разом з одного корита.

Отже трихіни під час свого розвитку мусять обовязково перебувати у двох господарях (звичайно у свині і людині), в одного у вигляді недозрілої молодої форми, а в другого в дозрілому стані.

При сильному заражені трихінами у перші дні, коли трихіни пробивають стінки кишок, починається біль у животі і ін. За два тижні все тіло починає ламати — це вислідок мандрівок трихін по мязах. Після того, як трихіни витворять довкола себе вапняну капсулю, недужість зникає.

Південна Африка має поклади міди такі великі, що вони можуть бути найбільші на світі.

ДЖІН ТАНІ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОГО ПРОВОДУ СЕРЕД МОЛОДІ

НЮ ЙОРК. — Бувший чемпіон в кулачних змагах, Джін Тані, зажадав отверто усунення комуністичних діячів від проводу в Американському Конгресі Молоді. Він каже, що ці провідники є підставою до створення пятої колюмни серед молоді. Американський Конгрес Молоді має зїхатися 3. липня в місті Лейк Дженіва в стейті Висканзин. Велика скількість організацій, що є складовою частиною Американського Конгресу Молоді, створила комітет „Про-Америка" і запросили Танія на голову. Комітет хоче вислати своїх представників на зїзд, щоб наглядали над ворожими затіями комуністичної пятої колюмни.

ЯК ПОВОДИТИСЯ НА ВИПАДОК ВІЙНИ?

НЮ ЙОРК. — Відома американська письменницю Перл С. Бок, котра родилася й прожила довгі роки в Китаю, підчас революції і воєн, говорила в розмові з ґазетярами про те, як поводитися жінкам на випадок війни. Радить вона їм не страхати війною ні себе ні своїх дітей, а зате занятися чимось, що найбільше промовляє до серця.

Дітей страшиться розмовами про війну в їх приявності.

ПРОТИ НІМЕЦЬКОЇ МУЗИКИ

В концертових салях двох торонтонських великих симфоній німецька музика є обмежена на час війни. Р. Стюварт, диріґент літньої симфонії, і сер Е. Мек. Мілен, диріґент зимової симфонії, заявилися проти всіх новітніх німецьких композиторів, які піддержують ґітлерівський режім. Оба диріґенти рішилися на такий крок сейчас по тім, як розійшлася вістка, що канадійський воєнний памятник у Вімі, Франція, був збомбардований німцями. Ця постанова відноситься лише до сучасних німецьких композиторів, а не включає давніших мистців, як Баха, Бетовена, Ваґнера та інших. Також заборонено артистам співати по німецьки.

У ПЕРШІМ РОЦІ ВІЙНИ КАНАДА ВИДАСТЬ БІЛІОН ДОЛЯРІВ

У столиці Канади, Отаві, обчисляли, що канадійські видатки на теперішню війну в першім році будуть виносити понад $1,000,000,000. Негайно по загальних домініяльних виборах обчисляли ті видатки на $500,000,000 поза нормальними буджетовими видатками. У половині травня подавали часописи, що воєнні видатки винесуть приблизно $700,000,000, а тепер по успіхах Гітлера в Бельгії і північно - східній Франції та по заняттю Парижа повідомляють, що воєнні видатки Канади перевищать біліон долярів.

Це означає, що перший рік теперішньої війни буде коштувати Канаду більше як державна канадійська каса виплатила (зглядно задовжилась) на кошти попередньої світової війни до 1. квітня 1918 року.

Під теперішню хвилю канадійські воєнні фабрики працюють 24 годин на добу, не виключаючи неділь і урядових свят. Як заявляє домініяльний міністер амуніції, К. Д. Гов, 70 фабрик у Канаді виробляють стрільна, набої, запальники і гармати, не числячи воєнних арсеналів. Понад $30,000,000 видається на розбудову продукції вибухових матеріялів. У Канаді має повстати найбільша в Британській Імперії фабрика вибухових матеріялів. Британські замовлення, в тій чи іншій формі, будуть фінансовані В. Британією. Одначе канадійський уділ у виді одного біліона долярів має бути покритий Канадою. Буде це менше-більше виносити $90 на кожну особу в Канаді, в першім році війни, не вчисляючи висилки жовнірів і інших воєнних пожертвувань. Часописи, що є органами консерватистів і фінансових кол, без перестанку домагаються конскрипцій і фінансування війни та гостро критикують федеральний ліберальний уряд, що замало робить для ведення й виграння війни. Перед вибухом теперішньої війни ті самі органи дуже завзято обороняли Чемберлейнівську політику „задоволювання" Гітлера та його аґресивних намірів.

УКРАЇНЦІ В ВІНІПЕҐУ ЗА ПОВНУ ПІДДЕРЖКУ ВОЄННИХ ЗАХОДІВ

Українські громадяни виповнили Інститут Просвіти в неділю, 9. червня і заявили повну піддержку для уряду Домінії й для справи аліянтів у війні.

Премієр Брекен хвалив українців за їх кріпку поставу боротись за свободу, якою тішаться тут в Канаді, а якої вони не мали в Старім Краю. „Як що коли була свята війна, то вона є тепер", говорив премієр.

Професор Ватсон Кірконнел висказав свою радість з того, що українці більше єднаються. Свою бесіду він закінчив по українськи „Нехай жиє Канада і Британська Імперія! Нехай жиє Україна! Нехай жиє Свобода!"

Говорили також українські бесідники і взивали українців піддержати воєнні заходи Канади.

ТАРЗАН, ч. 36. Загадочний крик.

Падаючи, сліпий Тарзан добув ножа і махнув ним у повітрі. По дорозі він зачепив рамя Маріки. „Не роби цього, це я!", заговорила вона.

Та заки Тарзан зміг піднятись двох людей Маріки схопило його. „До моеї кабіни з ним", приказала вона.

Опір тепер не придавався на ніщо. Тарзан дозволив себе поспішно витягнути крізь двері.

Поспішаючи вділ сходами, втікачі нагло зупинилися, налякавшись до краю якогось дикого, неземного крику.